

VERSLAG GOAB-KRING REGIO ZUID-WEST

Dit is het verslag van de kenniskring Zuid-West over GOAB van 23 maart 2023 van 10:00-12:00. Er waren 16 vertegenwoordigers van gemeenten en ve-aanbieders aanwezig, een vertegenwoordiger van de Sociaal Werk Nederland en een beleidsadviseur van OCW.

AGENDA

1. Welkom
2. Nieuws GOAB
3. Ve-stelsel: ontwikkelingen en actualiteit
4. 0-2,5 jarigen en GOAB
5. In de etalage: doorgaande lijn ve-po
6. Evaluatie en afronding

NIEUWS GOAB

Op 10 maart verscheen een [brief](#) van de minister van OCW over kansengelijkheid, met daarin een definitie van kansengelijkheid: het gaat over omgevingsfactoren en niet over kindgebonden achterstanden. In de brief worden 5 deelt thema's of onderwerpen besproken.

1. Investering kwaliteit en bereik VVE. Deze wordt hieronder verder toegelicht.
2. Garanderen basiskwaliteit onderwijs: meerjarige aanpak basisvaardigheden en beschikbaarheid goede leraren. Dit gaat onder andere over het meerjarenplan Basisvaardigheden (taal, rekenen en burgerschap) en de arbeidsmarkttoelage voor scholen met een hoge weging (gebaseerd op (het aantal) kinderen met een (groot) risico op een onderwijsachterstand) die wordt verlengd zodat juist deze scholen hun leerkrachten kunnen behouden.
3. Zorg gelijke toegang onderwijs. Hier gaat het bijvoorbeeld over de vrijwillige ouderbijdrage en toegang tot het primair onderwijs. De minister geeft aan de effecten van een centraal aanmeldsysteem te willen onderzoeken op kansengelijkheid. Gemeenten vragen zich af of gemeenten hiervoor benaderd worden. Een aantal voorbeelden van centrale aanmeldsystemen, zoals Den Haag en Utrecht, worden kort toegelicht.
4. Verrijking omgeving via School en Omgeving. Dit gaat over het huidige programma School en Omgeving waar al veel partijen aan meedoen in verschillende tranches. Het gaat om het aanbieden van een rijk programma in en rondom school(tijd), in partnerschap met partners in de wijk en gemeente op het gebied van onder andere cultuur en sport.
5. Vergroten van flexibiliteit en maatwerk in het onderwijs. Het laatste thema gaat onder andere over de overgang van po naar vo, brede brugklassen en praktijkgerichte programma's voor bijvoorbeeld de havo.

Er wordt gevraagd wat de relatie is met OAB. OAB heeft aparte geldstroom en specifieke focus op jonge kind. Gelijke kansen gaat verder. Tevens is het goed te realiseren dat bij deze plannen over het algemeen met name de scholen aan zet zijn, bij OAB is de gemeente meer aan zet, zeker voor onderdeel voorschoolse educatie.

Het onderdeel kwaliteit en bereik VVE is door het ministerie uitgewerkt in een concept programma, waarbij er op 4 onderdelen wordt ingezoomd om de kwaliteit in de voor- en vroegschool, het bereik

in de voorschool en ook de ondersteuning in het gezin te versterken. Dit op basis van afspraken uit het coalitieakkoord en ondersteund door bevindingen uit onderzoek, zoals het Pre-Cool onderzoek. De vier onderdelen zijn:

1. Gezinsgerichte aanpak: thuis (voor)lezen ondersteunt de ontwikkeling van de peuter en kleuter. Er zijn interventies zoals Opstapje die zich hier al op richten en bewezen effectief zijn. Het programma gaat uit van een brede inzet van een thuisprogramma.
2. Bereik verhogen: gemeenten worden ondersteund om te werken aan het vergroten van het bereik.
3. Gezamenlijke professionalisering beroepskrachten en leerkrachten groep 1/2 om van elkaar te leren.
4. Onderwijsassistent in kleuterklassen om de beroepskracht-kindratio te verlagen en de educatieve kwaliteit en een-op-een aandacht te vergroten.

De programmaonderdelen zijn nog niet allemaal uitgewerkt en de financiering is nog niet rond. Deze onderdelen zijn beleidsvoornemens van het Rijk om kwaliteit en bereik van VVE te verhogen. Het programma zal gevolgd worden door onderzoek om effecten en voorwaarden voor een brede uitrol te onderzoeken. In eerste instantie wordt gedacht aan een aantal gebieden in Nederland die gaan starten met dit programma. Op dit moment denkt het ministerie aan de 20 gebieden uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (denk aan wijken in Schiedam, Amsterdam, Roosendaal en Groningen), waar nu integraal gewerkt wordt aan het aanpakken van issues rondom veiligheid, wonen, armoede e.d..

De gemeenten in deze kring roepen het Rijk op na te denken over de volgende onderwerpen:

- Is het zinvol om juist ook andere gebieden te laten werken met dit programma? In de voorlopig en mogelijk aangewezen wijken is vaak al eerder geëxperimenteerd met dergelijke ondersteuning. Ook zijn de vraagstukken in andere gemeenten vaak anders – bijvoorbeeld juist in gemeenten met veel kleine kernen waar de aantallen peuters laag zijn en daardoor opgespannen voet staat met de wens voor een kwalitatief hoogwaardig aanbod en met elkaar spelend ontdekken en leren.
- Een structurele financiering ipv tijdelijke middelen, zoals NPO en ook dit programma. Als men net iemand heeft aangenomen en ingewerkt, is er een risico dat iemand weer weg moet omdat de middelen niet meer toereikend zijn.

Overig nieuws

SPUK ve Oekraïense peuters

- De regeling voor de specifieke uitkering verschijnt eind maart; de beschikking is beoogd voor mei.
- Basisuitgangspunten:
  - o De middelen kunnen besteed worden voor de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 december 2023.
  - o Gemeenten ontvangen een bedrag van € 9.000 per Oekraïense peuter. Er geldt een drempel van 5 peuters.
  - o De peildatum is 1 november 2022.
  - o Voor het geven van voorschoolse educatie aan Oekraïense peuters gelden dezelfde wettelijke vereisten als voor andere groepen, zoals het hebben van gekwalificeerd personeel.
  - o De gebruikelijke procedures rondom toeleiding en plaatsing zijn van toepassing
- De looptijd van de regeling is verlengd tot 31 dec 2023; daarom is ook het budget aangepast van voorheen € 6.000 naar € 9.000 per peuter (bij een drempel van 5 peuters).
- Het gaat hierbij om peuters die zijn ingeschreven in de basisadministratie van de gemeente, dus de drempel geldt vanaf bij 5 peuters in de voorschoolse educatie maar 5 peuters woonachtig in de gemeente. Je moet als gemeente inzet plegen (en aanbod financieren bij

afname) om deze peuters naar de ve te krijgen. De gemeenten in de kring geven aan dat dit lastig is; vaak worden ze thuisgehouden of zitten ze in de hele dagopvang. Ouders kunnen ook KOT aanvragen (wanneer de in Nederland woonachtige ouder hier werkt en de andere ouder bijvoorbeeld nog in Oekraïne werkt/in het leger zit).

- Ook bij deze SPUK geldt, zijn er middelen over: terugstorten.
- De precieze regels volgen in de SPUK; die komt onder andere [hier](#) te staan.

Gevraagd wordt of ve-peuteropvang voor Oekraïense peuters helemaal gratis moet worden aangeboden. Het antwoord is nee: zelfde bijdrage als Nederlandse ouders. Bij uitvraag onder de aanwezige ve-aanbieders blijken er niet veel Oekraïense peuters in de peuteropvang aanwezig te zijn. Gemeenten worden opgeroepen via CJG en andere kanalen goede toeleiding te verzorgen. Gevraagd wordt hoe de afrekening gaat als deze peuters uiteindelijk toch niet naar de ve toe gaan. Net als bij GOAB is er sprake van terugstorten bij niet-bestede middelen. Gemeenten zullen moeten aangeven hoeveel peuters naar de ve zijn gegaan en welke inspanningen zijn verricht om ze daar te krijgen. Hoe de verplichting precies er uitziet (terugstorten indien de peuters niet gaan) moet blijken uit de uiteindelijk regeling.

Afrekening GOAB periode 2019-2022

We zouden nog navragen of er bij een overschot van de periode 2019-2022 wordt teruggevorderd of verrekend. Het antwoord is verrekend (m.u.v. heringedeelde gemeenten). In de herhaling: een gemeente mag 50% van het bedrag van 2022 doorschoven naar de nieuwe periode (2023-2027). Is er meer over dan 50% dan wordt dit dus verrekend op de lopende betalingen tenzij verrekening niet mogelijk is door gemeentelijke herindeling. Dan wordt er actief teruggevorderd (nieuwe gemeente moet dan geld terugstorten).

Op grond van de SiSa-2022 zal de hoogte van het terug te betalen bedrag worden bepaald. De gemeente wordt z.s.m. na ontvangst van de SiSa-2022 in een zienswijzebrief van deze terugbetaling op de hoogte gebracht zodat zij in staat wordt gesteld een evt. herziene SiSa-bijlage OAB 2022 in te dienen. De daadwerkelijke verrekening/actieve terugvordering zal pas volgend jaar (in 2024) plaatsvinden. Gemeenten hebben tot eind 2023 de tijd om met een herziening 2022 te komen.

NPO

OCW zal voortgangsrapportages blijven opstellen die we zullen delen. Uit de laatste kwam naar voren dat 6 van de 7 gemeenten eind 2022 NPO-plannen hadden opgesteld (83% van alle gemeenten). Juist omdat veel gemeenten al in uitvoering zijn, is de aanvullende ondersteuning met aparte bijeenkomsten voor gemeenten vanuit het GOAB-ondersteuningstraject gestopt. Gemeenten kunnen natuurlijk nog steeds vragen aan ons stellen en via de helpdesk NPO www.nponderwijs.nl blijft ook voor gemeenten ondersteuning mogelijk.

Producten/verslagen vanuit het GOAB-ondersteuningstraject

- [Bijeenkomst](#) ve-peuters aanvullende ondersteuningsvraag
- [Bekostiging](#) ve peuters asielopvang en [Verslag bijeenkomst](#) ve peuters asielopvang
- [Handreiking](#) startende ve-aanbieders
- [Kennisclip](#) Vroegschoolse Educatie
- Fieldlabs: [ve in andere contexten](#) en School en Omgeving
- [Inspiratiecollege](#) over Jong beginnen

Ook op de GOAB site: [Nieuwe afspraken](#) rondom 3F-taaleis en aantoonbaarheidseisen (voor ve-aanbieders. Dit is de meest recente versie. Mochten hier nog verdere aanvullingen op komen, dan zullen deze via goab.eu en de sites van de branches bekend worden gemaakt.

Op 20 april is er een webinar over bereik ve. Meer informatie is te vinden via de [site](#) van de brancheorganisatie Maatschappelijke Kinderopvang. Er zal tzt ook informatie via www.goab.eu over deze bijeenkomst en de uitkomsten verschijnen.

Verder wordt kort gemeld dat binnenkort een handreiking ouderbetrokkenheid verschijnt met zowel rol van ve-aanbieders en scholen als rol gemeenten toegelicht. Ook verschijnt er een update over handreiking financiële inzet OAB periode 2023-2026. Mei/juni verschijnt een handreiking over vergroten bereik ve.

VE-STELSEL: ONTWIKKELINGEN EN ACTUALITEIT

Ontwikkelingen

Vanaf 2025 wordt het opvangstelsel financieel toegankelijker:

- Ouders betalen een inkomensONafhankelijke ouderbijdrage van 4% tot het fiscaal maximum
- De verrekening van het verschil tussen de ouderbijdrage en het fiscaal maximum wordt niet verrekend via een toeslag vanuit de Belastingdienst maar vindt plaats rechtstreeks tussen aanbieder en de uitvoeringsinstantie.

Wat betekent dit voor gemeenten, het ve-aanbod en ook de reguliere peuters in de peuteropvang (Asscher-peuters)? Hierover gaan de gemeenten en aanwezige aanbieders in gesprek. Hieronder is een kort overzicht gegeven van de onderwerpen of vragen die naar voren kwamen.

Gemeentelijke financiën

- Er zijn zorgen bij de gemeenten rondom de financiering. Nu al komen veel gemeenten niet uit met de GOAB- en Asschermiddelen om de plekken voor reguliere en ve-peuters te bekostigen. Dat zal toenemen. Dat betekent dan voor sommige gemeenten ook keuzes, en kunnen andere dingen zoals ondersteuning in de schoolse periode in de vorm van bijvoorbeeld schakelklassen niet meer.
- Moeten de gemeenten de aanpassing van het Rijk volgen? Nee, dat is wettelijk niet zo vastgesteld voor ve of reguliere peuteropvang. Er is geen wettelijke bepaling over een ouderbijdrage voor peuteropvang en ve. Tegelijkertijd zeggen de aanwezigen dat een verschil wel tot enorm gedoe zal leiden.
- Financiering van ve en reguliere peuteropvang via kinderopvang en uitvoeringsinstantie heeft hier niet de voorkeur omdat je als gemeente beleidsvrijheid en -sturing gaat missen. Wel merken de gemeenten op dat ook nu al voor reguliere peuteropvang en ve de ouders veelal enkel de ouderbijdrage aan de aanbieder betalen en de aanbieder de rest regelt met de gemeente (via subsidie/inkoop).
- Een landelijk gelijk systeem van financiering zou alles veel inzichtelijker en administratief eenvoudiger maken. Nu heb je als aanbieder over meerdere gemeenten vaak te maken met verschillende financieringsmethodieken met eigen regels (in verantwoording, aanvullende kwaliteitseisen etc). Dat is complex.

Doelgroep en aanbod

- Een gevolg nu al is dat de doelgroepdefinitie wordt aangepast, bijvoorbeeld nu al de leeftijd naar 2,5 in plaats van 2.
- Een verwachting en angst dat ouders maximaal gaan afnemen (dus bijv in de kinderopvang 5 dagen) en dat de no show zal stijgen. Dus ouders betalen een minimale bijdrage voor alle uren maar komen niet alle uren. Dit zal naar verwachting ten koste gaan van de kwetsbare kinderen omdat deze ouders niet alle uren zullen willen inkopen. Er is nu al een tekort aan reguliere kinderopvangplekken en ouders maken dan gebruik van peuteropvangplekken (in

die gemeenten of locaties waar er kortdurende peuteropvang is) om in ieder geval iets van opvang te hebben. Ook dit gaat ten koste van de plekken voor kwetsbare kinderen.

- Is het mogelijk om – behalve wat er nu al is, voorrang voor ve-doelgroepkinderen – deze groep nog meer voorrang te geven? Behalve inkopen van plekken – die dan mogelijk leeg blijven – is er weinig ruimte, zo blijkt uit het gesprek.

Afname en ouders

- Er heerst, zeker onder kwetsbare ouders, een hoge drempel om opvang af te nemen door de toeslagenaffaire. Ook in het nieuwe systeem, want het verrekenen gebeurt tussen kinderopvang en uitvoeringsinstantie. Voor de ouder geen zichtbaarheid op hoe dat verloopt. Mocht de aanbieder een fout maken (bijv een kind niet afmelden of meer uren nog indienen), is de ouder dan verantwoordelijk voor de kosten/terugvorderingen? Deze angst speelt ook weer meer bij de kwetsbare ouders.
- Schaduwwachtlijsten en plekken claimen gebeurt nu al – ouders schrijven hun kinderen nu al in (op meerdere plekken), ook al voor 2025 en verder.

Implementatie

- Los van bovengenoemde: we zijn nu nog zo in het huidige bezig, zeker ook door personeelstekort dat we de bovengenoemde vraagstukken zien maar er nog niet op kunnen anticiperen. Daarnaast is er nog zoveel onduidelijk. We zien graag zsm een duidelijk verhaal met acties zodat we kunnen gaan voorbereiden.
-

Actualiteit

Het personeelstekort in de opvang, het onderwijs, gemeenten en in vele andere sectoren zorgt voor diverse vraagstukken. In de voorschoolse educatie gelden aanvullende kwaliteitseisen, zoals twee ve-geschoolde beroepskrachten op een groep van 16 peuters. Met het personeelstekort kan het (vaker) voorkomen dat hier niet aan kan worden voldaan. Wat merken jullie daarvan in de praktijk in relatie tot toezicht en handhaving?

- Gemeenten gaan vaak uit van eenmalige overtredingen en handhaven niet, zijn coulant.
- Toch staat de overtreding in het rapport van de GGD; ouders zien dit en zien niet (deels door taalgebruik in het rapport) dat dit een eenmalige overtreding is of wat de 'waarde' van de overtreding is. Handhaving is sowieso superdemotiverend.

Een vraag die is opgeworpen is waarom in de kinderopvang ieder jaar gecontroleerd wordt en in het onderwijs een keer in de vier jaar? Dat zou ook al meer lucht geven.

Daarnaast is er ook gesproken over de 3F eis. De mbo-opleidingen niveau 3 zijn niet op dat niveau, en dus is de eis vaak extra verzwarend. Dat draagt niet bij in de huidige tijd van personeelskrapte. De toets sluit daarnaast niet aan op het werkveld. Teksten die gelezen moeten worden gaan bijvoorbeeld over de financiële wereld en niet over kinderen. OCW geeft aan dat er een onderzoek wordt gedaan naar personeelstekort in de kinderopvang. Er wordt hierbij gekeken naar het effect van de inzet van BBLers en de taaleis op de proceskwaliteit, maar ook naar de mogelijkheid om interactief lezen ipv begrijpend lezen in die taaleis op te nemen. Dat is nog lastig.

0 - 2,5 JARIGEN EN GOAB

Omwille van de tijd is dit onderwerp overgeslagen. Op de [GOAB-site](#) is hier meer informatie over te vinden.

IN DE ETALAGE

Bij In de etalage delen gemeenten voorbeelden, tips en tricks met elkaar. Tijdens deze kring is er tijdens dit deel van de bijeenkomst ook ruimte voor vragen aan elkaar.

Een ve-aanbieder meldt dat het lastig is als een gemeente vasthoudt aan eis dat vve-programma erkend moet zijn in databank NJII, mede omdat steeds meer vve-programma's ervoor kiezen hierin niet opgenomen te worden. Helemaal opnieuw pm'ers scholen is niet duurzaam. Aanwezige gemeenten melden dat dit soms een dilemma is: kwaliteitsborging versus duurzaamheid. Gemeld wordt dat databank erkenning geen wettelijke verplichting is. Een gemeente meldt dat de subsidieverordening op dit punt al is aangepast, zodat erkenning geen verplichting meer is.

Ve-aanbieders melden dat het meer en meer voorkomt dat er verlengd ve-peuteraanbod wordt toegepast, soms wel tot 9 maanden extra na 4 jarige leeftijd ivm lopende onderzoeken (2x verlenging). Dit zijn kinderen die doorgaans veel aandacht vragen in een groep. Wie bepaalt wanneer kinderen klaar zijn voor school? Goed om hierover in gesprek te gaan met gemeente en onderwijs. Benut waar mogelijk expertise van wijkteams. Anne meldt dat er onderzoek naar gedaan wordt vanuit het Ministerie VWS naar de druk op de keten waarbij gekeken wordt naar zwaardere zorgvragen, wachtlijsten jeugdhulp, doorstroom vanuit kinderopvang naar speciaal onderwijs etc.

Tot slot is gevraagd om toezicht bij de volgende kring op de agenda te zetten, mede vanwege wijzigingen Interbestuurlijk toezicht.

6. Evaluatie en afronding

Op 22 juni vindt de volgende fysieke kenniskring plaats (in de omgeving Bergen op Zoom/Roosendaal) van 10 - 12 uur, dit keer alleen voor gemeenten. Onderwerpen voor deze kring kunnen bij Anne of Marco worden ingediend. Tips voor een locatie zijn ook zeer welkom!

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten. Ook kun je je aanmelden voor de [LinkedIn-GOAB-groep](#) en dan de knop 'Join' om op de hoogte te blijven.

Mist een collega op onze GOAB-contactlijst of staat er een oud-collega op? Laat het weten via aketelaar@oberon.eu